

De contractibus

<https://hdl.handle.net/1874/456969>

80

6

Tractat⁹ in g^{ra} Jacobi de Cessfordia sacre theol^{ie}
que p^{ro}fessoris Cartusien^{sis} ibid^{em} De contractibus qui
fiunt cu^m pacto t^{er}mporis p^{er}petuoz^{um} c^{on}suetu^m seu ad vitam.

Dest multiplicata isigniu^m doctor^{um} florida septa-
tam dinor^{um} q^{uam} hu^{ma}nar^{um} iur^{is} auctoritatib^{us}
fulcita. licz int^{er} se noⁿ par^{am} discrepacia^m ym-
mo nu^mice contradiccia de tractib^{us} p^{ro}ptu^m ad t^{er}mpoz^{um} seu
ad vita^m vnu^m vel pluriu^m p^{er}sonar^{um} q^{uam} sufficere videtur et
sufficere de^{re}nt cuilibet inf^{er}ri cupienti tum p^{ro}p^{ri} fasti-
diosos l^{ec}tores. a^{ut} copia dictor^{um} tractator^{um} seu tracta-
tu^m h^{ab}ere noⁿ valentes. et quato plurificata fuerit dicta
t^{er}ra lat^{us} se diffundere h^{ab}ent **C**ordi meo existit. tenu-
es quasda^m lineas duc^{ere} stilo q^{uod} licu^{it} p^{er} pedestri. de p^{ro}bas
Noⁿ contradic^{es} alior^{um} sc^{ri}ptis ip^{er}sata materia neq^{ue} eos
da^mpnas s^{ed} comite^r me eis p^{ro}leo quatu^m valeo. licet noⁿ
quatu^m velle veritatis semitas me iⁿvestigae polliceor.
Noⁿ diffusi⁹ dina^m et hu^{ma}nar^{um} legu^m flores p^{ro}ntibus
iseredo. q^{uod} qui au^{tem}id^{em} est r^{er}rat ad dictor^{um} sc^{ri}ptorum
apices eor^{um} lectoⁿe clarificandus. **P**rima p^{ro}positio
Hoc p^{ri}mu^m idubitat^{um} teneo si int^{er} fideles xpianos noⁿ
deserbuiss^{et} caritas atq^{ue} pietas. iusticia q^{uod} noⁿ epula-
ret. dato libello repudij. et cupiditas noⁿ a deo iⁿcan-
duisset. p^{ro}cepta q^{ue} dina iⁿuolabili^{ter} manuteneret^{ur} quo
ad dei a^{ut} p^{ro}imi dilecto^rz. p^{ro}fati tract^{us} noⁿ fuisset a deo
multiplicati a frequ^{en}tati. vt hodie est vid^{ere}. Palliat q^{ue}
sepe aureo sub colore spl^{en}dido q^{uod} si detectu^m esset cor-
ruptione^m sui. luce clari⁹ a^{nt}ictis demoⁿstraret. **I**bi q^{uod}so

est hodie pietas venabil' tobie qui vidēs gabelū sui
gnis vix in rages citate medoz egētē. eidē tradidit
sub argopho decē talēta. nō dixit **E**mā a te cēsū ad
tps seu ad vitā **U**bi sūt viscēa pietatis pū pōtifas
Nicolai q̄ noctis tpe clam infuit pōdēa auri dās ea
tribus v̄gimbis ne p̄textū paup̄tatis cogerēt inces
tu maculari. **U**bique domini diuineq; legis obser
uancia mutuum dantes. qđ consiliū est nichil inde
sperantes qđ preceptum est. **U**bi etiā preceptum
dei in veteri lege. **S**i pecuniam mutuo dederis popu
lo meo pauperi qui habitat tecum. non vrges eum
quasi exactor nec vsuris opprimes. **S**i pignus a
proximo tuo acceperis vestimentum. ante solis occa
sum redde ei. ipsum em̄ est solum quo operit̄ carnis
indumētū exodi xxx. **E**t talia innumēabilia q̄ xpia
nū mouere deberēt ad op̄ pietatis īspāū primi **E**t
nō dubiū qñ pot̄ mutuum acciperēt q̄ cēsū viderēt.

Et q̄ fm̄ aristotilē. **E**adē sūt p̄ncipia essēdi et
agnoscēdi q̄ ad p̄ntē matiaz. i q̄ laborāt opio
nes sibi cōtrarie famosoz doctoz. **E**t fama q̄ mlti fa
māt ī toto nō dēpdiť & estat vt q̄lib; posico aliquid
hēat veritatis. et forsan ī v̄bis sibi adūsant. s̄ nō ī
sensu. alijs a alijs p̄fideātib; v̄tib; q̄rū p̄fideā
onū diūsitag tollit p̄tradictiōz q̄ semp d; esse ad idē
Nō autē nūc stil' noster iuigilare cedit acordancie
opinionū. sed sub v̄boz p̄pendio ad lucē ponere qđ

sentit. Et ex q̄ nūc agit de vendicōis p̄tractu ad ex-
cludendū alias spēs cōmutationū. Videndū est quid
originalit̄ sit rē vendere aut emere et reuendere et
reemere ex q̄ pari passu se cōcomitātur. Unde rēdere
potest sic describi. Est rem vendibilē p̄p̄iam in domi-
niū alieius p̄sone trāsserre iusto p̄cio inuementa
siue hoc fiat sub pacto reuendend i siue sine pacto
lucro et dāpno t̄sidete p̄tra ēptorē. Ita notificacōne
empcōis et vendicōis tot⁹ mōd⁹ vūt. Quia notificacōe
bñ p̄sata facile potest patē adit⁹ ad decisōz p̄positi
dubij. an hāti seu illiciti sint p̄tract⁹ rēp̄cōis. siue ad
vitā vt ī sequētib⁹ clābit. **S**ecūda p̄p̄o. Nā absolute
hos p̄tract⁹ illicitos dicē declācōib⁹ rōnoz p̄tificāi
videt̄ cōndicē. Nā cōndiat tal⁹ vni clemētie mōsteioz
rū de re. ec. nō alienādis. Cōtradicit etiā declācōi dñi
m̄tini pape v. Itē qđ magis ē cōtradicit dñe legi. le-
git̄ leuitia. xxv. qđ dñs p̄hibuit filiis isrl̄ ne trā rē
derēt ī p̄petuū sub titulo rēp̄cōis. Quia iqt̄ mea ē trā
et vs aduene et coloni mei estis. Cōtradicit etiā iste
pene ī nuābilib⁹ bñficōz ecclesiasticoz. alimū et tlib⁹
m̄ltoz q̄ fūdāta sūt ī tlib⁹ p̄tractib⁹. et ostiū magnū
patet. scādāl̄ clēicoz et mēdicacōib⁹ dñi qz cultus
guit̄ ruinā patet. et popul⁹ laicā solitis fraudāetur
obsequijs. et duocō fidliū exp̄figuet̄ ad erigēdū dñū
cultum et diuinas seruitutes et alia multa in cōue-
nientia sequerentur. **T**ercia p̄posicio. Dicere
etiā p̄fatos contractus qualicūqz circūstancia

restitos fore licitos nec indige moificatione. oino iudicio
itanti fore. apt. inlapias fraudes et astutias hoim
cupidine eos ducere. Facile em ess; mutato tract?
vocabulo fite vedere ubi i ueritate ess; mutuu. Regat
i ueritate certificari ules. c. Mos nos de pig. Et. c.
Ad nrāz De emp. et ren. Et plum. c. de usuris. c. na
uigat. c. In citate a. c. Cōsuluit. et alia Et i fraudes
et dolositates ex auaricie fontes emanates hauriet
¶ Quarta ppō. Pergēdū ē igit p uia mediā. me
dia em uia tutiss⁹ ibis. Non mis laxato nec nimis
artato sinu Quodlibz em op⁹ morale n moificet et
restiat eia cōstācijs etis. Declinae potest ad malum
videlicz i ieiunijs et orōnibz et eleōsimis et. Multo
magis pns de q nrā versat intēcio. cū nec p se bonū
fit nec p se malū s; ex modo et forma. suam sumit
habitudinē Ideo vendibile ē res temporalis. ut talis
nō ānexa spiritali tñsseribilis in aliū. estimabilis
pao Dicit pmo res tēpales ad excludendū res spū
ales q nullomō estimari pūt pao p quaz vendicōe
inarrat crimē simonie Dicit 2° ut talis quia aqua
bñdicta et oleū bñdictū licet sint res tēpales. tñ ut
spūales vendicōi nō subiacent. 3° dicit spūali non
ānexa Quia iuspatronat⁹ qd ē ānexū accide bñ
ficio. ē res tēpal. qz a laicis hēt. et ab uno trāssert cū
tēpalibz i aliū. nō tñ se solo wdi potest s; cū ānexo Itē
dicit tñsseribil qz qd nō ē alienabile nō ē vendibile
sūt opa pietatis. caritatis et aliaz vntū qz hec nō sūt

vendibilia. **P**atet etiā estimabilis p̄cio ut p̄porō eq̄li-
tatis cōseruet int̄ emptorē ⁊ venditorē. Gaudere em̄
quilibet illoꝝ debet de equalitate equitate ne alter
lugeat de dampno et alter gaudeat de commodo sed
vterq; sentiant emolimētū. Ecce in hys stilus sum ⁊
damēta iecit p̄ descriptōnē vendicōnis ⁊ vendibilis
ad materiā infra dicēdā declarandam.

Accingat se stilus in antea. quid sciendū sit in
hys cōtractibus. quātū inclucere potest. de emē-
tibus et vendentibus sub titulo reēp̄cōnis et vendicō-
nis vel emp̄cōnis vel vendicōnis ad vitam ut iusticie
semitas nō excedāt. vel p̄ficiēcie maculas nō admittāt.
Plura em̄ sūt in huānis actioib⁹ q̄ licet tāq̄ il-
litate huāno iudicō neq̄āt argui. dīno tñ iudicō tāq̄
insontes nō a p̄bātur. quia alia via iudicia huāna
atq; alia via iudicia diuina p̄cedūt. Nā hō videt ea
q̄ patet. de⁹ aut̄ intuet̄ cor. In oī itaq; actione huāna
ut deformitas deuīt. ocul⁹ cordis p̄mit⁹ ē purificā-
dus que purificacō in duob⁹ cōsistit s̄m b̄nacd ut sit
veritas incognicōne ⁊ caritas ī int̄cōne. p̄mū exclu-
dit ignorācie cecitatē. Scdm̄ excludit fraudis dolo-
ritatē ut p̄ ea q̄ agit nulli noamētū inferre itendat
per secūdū. Et p̄ p̄mū nō ignoret quō actionē suam
mōdificet ne alteri noceat. Qui⁹ oculi purificacō. tā
necessaria est in vtroque ut si ambo vel alterum de-
fuerit tota actio infecta erit. **O**re veritatis attestātē

qui agit. lucerna corpis tui ocul⁹ tu⁹ ē. si ocul⁹ tuus
fuit simplex totū corp⁹ tuū lucidū erit. si autē oculus
tu⁹ neq̃ fuit totū corp⁹ tuū tenebrosū erit. **Matth.**
vi. Per oculū itelliges cor⁹ itēcōz. **Hec** vero cordis
intēcō a nullo n̄ a solo dō argui potest. **Ip̄e** em̄ no-
uit sol⁹ corda filioz hoīm. **Sed** tñ q̃dā iudici⁹ p̄-
sumptō oriē de nō rcā itēcōe scz vt p̄p̄a cupiditate.
ā dāpno p̄ximi i cōtractib⁹ tēpōis seu ad vitā que
āq̃n se simulāt ep̄cōs. h̄ reueā sunt ip̄ignoācōs aut
mutuacōs usurie. **Expe** lucz. **Primo** si fr̄s nō opu-
tē in sortē qd p̄tinet ad ip̄ignoācōs ubi nō tñssertē
dominiū. **Secdo** si emptor consueuit usuras exercē
seu accipere. **Tercio** si emptor venditori mutuum
petenti dicat non mutabo tibi sed emam a te cēsum
Debet autem emēs talē censum simpliciter absque
fictione a fraude vtz cōtractū empcionis facere et
intendere. nec aliud q̃ p̄ximi utilitatem itendere ā
saltem iniuriā p̄ximi non appetere. **Ideo** em̄ tales
cōtract⁹ admissi et permissi sunt vt idigēti⁹ p̄xiōz
subueniāt qm̄ consulendo suis defectibus eligunt
poti⁹ talē cōtractū inire quā perpetuo rem alienare
aut usurari⁹ se cōmittere usuras soluēdo. **Exquo**
permutātes ipsi habere pecuniā nō valēt. **Neqz** ideo
viciosus dicēd⁹ est cōtractus tal⁹ qz emēs talē censū
lucz siue q̃modū sperat inde puenire. qz sic nulla
eciā p̄petua empcio essz licita. cū tā emēs q̃ vendēs
suam utilitatem exinde conspiciunt. qz alias non

redēret neqz emerēt ⁊ hoc nāle ē vt oīs nāl actio fi-
at ppter bonū. licz aliqn ppter ppiū papue. Sufficiat
em ad vitādū vicōsitate q nō fiat cū iuria pprimi
faciē licz ppiū pmodū in acqrat. Nō em saluator
dixit emētes ⁊ redētes nichil in sperātes. s; mutuū
dātes at qle nō ē i pūti. Possū em licite rē michi ne-
cessariā apud pprimū psideatā appetē sine sui iuria
⁊ ad meā ppietate deducē mediātē p sensu suo ⁊ ex
in meā odicōne facē meliorē. sicut abrahā pīarcha
legit fuisse i epcone spelūce duplicis ab ephron in
possessioz sepulchri gen. xxiij. Et Iemias agz emē
iubente deo. Je. xxxij. Nā qz dñs pcepit. Nō occupas
rē pprimi cui intelligit iuriose possū em licite locuplex-
tari de bonis ab alio cōpatis scz sine iactura alterig
Ponit tñ dñs frātiscus de sarabellis aliud iudiciū
fraud scz qñ ēptor nō intrat i actualē possessioz rei
in qua cōstitut9 est cōsus. s; venditor manet in ea qñ
cōductor. Ibi em ex vtrāqz potest fraus intuenire
sic q vn9 nimis gūatur ⁊ alter nimis alieniatur
aut quasi pro pignore teneatur.

Et vt clai9 liquē possit qñ licit9 aut illicit9 mē-
ptract9 potest pbari aut videri Respondebo pcertas
ppositiones iudicio meo pbabiles. ¶ Prima ppō
Omīs ēpcio vt carere possit vicōsitate exigit rem
nomiātā iam existētem in rerū natura q alio noie
mere dici potest. Nā hec ē de essentia vendicionis et

et epōnis qz alias ficta essz a solū ymagiaria suē
fantastica. Oportet em̄ aliquid transferibile esse a
vendente in emētē ex diffinīōe p̄dicta. Nā venditio
ē aliau⁹ rei venditio sicut et empcō. Ex illo sequit⁹ qz
simplex mechanic⁹ ex laborib⁹ manuū suaz viues
et nō hīs possessionē imobilē nō potest vendē maxie
p̄petuū censū annuū i. et si videt⁹ facē obligatō p̄sonal
est et purum mutuum qz deficit mere. et census non
p̄stituitur in re vnde nec ius aliquod orit⁹ de nouo
emēti. ¶ **Sēda ppō.** Ad t̄lēz p̄tractū vt validior sit
requirit⁹ lib⁹ cōsensu vtrius. nā alias esset coactus et
q̄ violentus Ideo alter alterz posset trahē in causam
a acōz. cōn eū mouere. Nec vn⁹ acquireret sibi ius
p̄tra aliū si esset actio p̄sonal. a q̄tq̄t p̄cipereatur ab
emētē debet p̄putari in sortē tāquā mutui. nec q̄libz
coactio iualidat p̄tractū sed sola alterius p̄tis. Nam
vendens suam rē cogitur vendere p̄ suam idigēciam
q̄ nō mereē dīa sufficiēs coactio in p̄senti. Honesti⁹
tū est qz v̄ditor p̄mo inceptet emptionē qz sic min⁹
suspect⁹ reddit⁹ emptor. cōn quē ē maior suspicio q̄
p̄tra venditorē. Nā v̄ditor omī caret suspiciōe qz
cogitur necessitate sua ad vendēdū. nō sit emptor q̄
semp reputat⁹ mai⁹ modū reportare nec cogit⁹ ad
emēdū. ¶ **Tercia ppō.** Necessē ē ad purificationem
tal⁹ p̄tract⁹ inuenire iustū p̄cium. Nam nemo debet
alterz in p̄tractib⁹ defraudare. Illa aut⁹ fraus tollit⁹
p̄iustū p̄ciū. Nā ideo dicit⁹ iustū qz mediat int⁹ aboz

equa lance ut emēs det illud quātū vendētū videt. p
 re vendita ut pāū trāsserat ab emente in videntem
 et mere etōi a venditoē i emptorē sine vūs qz ptis
 notabili lesione et cū vūs qz ptis optato lucro. sed
 pregnās vū ē iustū precū. facile dicibile. s nō facile
 intelligibile ppe mltorū doctorū diūsas sententias.
 Non em iustū pāū accipit scdm naturas rez. Nam
 equ? maior pāo ppat q? fu? scz hō. qz aug? dicit in
 h^o de a. dei Precū rez venalū nō psideat fm gdm
 nature sed fm q? in vsū hoīm vint Ideo dicit ph? q?
 indigēcia huāna ē mēsurā pmutabiliū. Illa autē in
 digēcia nō est estimāda solū fm necessitatē s etiam
 fm desiderium hoīm. sicut diuites qñque valde ds-
 derāt quib? tū nō necessariō indigent. sed solum esti-
 mant pāosa ad desideria eoz implenda. et sic Iustum
 pāū pssistit inmlam in estimacōe hoīm a modica
 addicō vel diminucō nō videt tollē equalitatem. Et
 hoc dico tā in foro cōtencioso q? cōsencie. qñ ignorāt
 et sit sine dolo. sublato aīo decipiendi. alias scienter
 min? dare aut magis recipere q? res racionabilē esti-
 matur corā deo nō videtur excusari. Potest etiam.
 Iustū pāū estimari nō fm q? plus est ad vilitatem
 hoīm vel in eoz desiderio. sed fm hoc q? cedit in detri-
 mentū vel dampnū vendentis fm scī thomā q? pōit
 exemplū. ut cū quis multū indiget re aqua et aliis
 ledit si carz i tali casu Iustū pāū est. ut nō spiciat
 ad rem solum q? vendit sed ad dampnū qd venditor

incurrit p vendicōz. qz sic licite potest aliqd pl9 vendi
quā valet fm se. et etiā plus q̄ valet om̄i estuacōe
hoīm. q̄uis nō pl9 valet habenti Et ē maxime h^o
vz quādo ille. alias nō esset rē venditur9. s̄ emptor
facit eā sibi venalē. Si vero aliquis multū iuuetur
ex rē alteri9 quā emit. et venditor nō multū dāpnificat̄
ea carēdo. nō debet eā supra vendere. qz utilitas que
accrescit emptorī. nō exvndente. nec cū dāpno ven-
dētis s̄ ex odicōe et industria ē emētis. Potest etiā
Iustū p̄ciū i diūsis regionib9 diuersimode variari
cū indiūsis p̄tib9 sint diūse cōēs rerū estimaciones
fm varias p̄sideācōnes et hoīm cōdicōēs. Regulare
enī ē i cōtractib9 ēp̄ciois et vendicōis. q̄ i eis necesse
sit suae equitatē iuris nālīs vt p̄ciū emētis et res
vendit̄ sint ad estimacione hoīm prudētū p̄aēs. qd si
sec̄. illa corrūpit illa eq̄tas et cōtractus ille viciat̄
Nō tū dico q̄ q̄tūq; pu9 excessus vni9 sup alterū
corrūpat hanc eq̄tatē. s̄ illa eq̄tas consistit i q̄dā lati-
tudine q̄dūū q̄s gradus ius canonicū determinat
ultra dimietatē iusti p̄ciy. et hoc ē vz q̄ ad for̄ cō-
fiosū Alit̄ q̄ ad for̄ p̄sciēcie saltē sciēt̄. Potest at̄
illa eq̄tas corrūpi ex pte emētis vt qn p̄ciū notabi-
liter minus ē q̄ res emptā. tūc tenet̄ aut addere p̄-
ciū aut rescindere pactū siue cōtractū. Aut in foro
cōsciēcie simpliciter. aut in foro iudicis qn est ista di-
midictatē iusti p̄ciy vt si iustū p̄ciū esset x. et emēs
solū daret iiij. Sed ex pte vendētis corrūpitur illa

equitas. ubi res vendita p tam magno p̄cio videt̄
q̄ notabiliter p̄ciū excedit valorem rei empte. ⁊ tūc tē
vendes ad restituendū illud qd accepit ultra iustū
p̄ciū. aut resolvere cōtractum Et hoc itē ut prius
distinguedo scdm duplex for̄ ut dcm ē. Cū aut p̄ciū
et res vendita sic ad eq̄litatē accedūt ut nō faciat
videat̄ notabilis excessus rei vendite sup p̄ciū nec
ecōūso Ita ut nō clare appareat enormitas alterū
ledendi. tūc nō videtur michi vidiosus esse cōtractus
cessante dolo atq; fraude Et si p̄trahentes securi eē
velint ⁊ absq; scrupulo. eligant arbitrio bonorū vi-
rorū quorū sentēcie stent sine p̄iudicio cuiuscūque.
si saltem in illis p̄tibus nōdū est p̄scripta cōsuetudo
rōnabil̄ sic vēdēdi v̄l p̄ciū reꝝ nō sit auegetib⁹ tax-
atū. ¶ Q̄nta p̄pō. Cōtract⁹ ē p̄cōnis ⁊ vēdicōis licite
possunt fieri absolute p̄petue vel ad tps sub p̄dicōe
atq; certo modo Nam quilibet in re sua mediator
atq; arbit̄r est. ⁊ liberā reꝝ suarū habet dispēsacōz
nisi fieret p̄tra iurisdisposicōz. Et cōplectat̄ ista p̄pō
empcōz p̄petuā aut ad tps pure aut sub p̄dicōe seu
pacto. etiā reemēdi et reuendēdi ad vitam emētis
ut patet h̄ de q̄bus in canonib⁹ ⁊ legib⁹ copiosa ex-
ēpla repiūt. dūmō seruāt que dcm sūt atq; dicenda
In p̄nti vero p̄nat̄ intencō de empcōe sub cōdicōe
reuendēdi. aut ad vitam ¶ Vero hec licita sit patet
p c. de significatōe de pig. p Jo. an. sup glo. Vbi dicit
vendi potest fund⁹ p certa pecunia ad tps certum

scilicet qd ad .xx. annos reuocari potest. Itē fundat sup
h^o partū legis pmissorie. de quo in dicto c. significat
Quod licz locū nō habz impignoribz. hz tñ locū i empco
nibz ut si vendā fundū seu pdiū ea pdiōe ut si redz
dā eādē pecuniā infra tale tēpus rehabeo pdiū. **S**i
vero infra h^o tps nō reddā fundū sit ppetuo iēpt⁹
Itē nō refert aut a pñcipio cōtrahētes paciscantur
de cōtract⁹ resolucōe. an vero ex post facto. **S**ed nulli
dubii qñ si reddit⁹ vel fundū simpliciter empti fuisset
et aliquā diu soluti. cōtrahētes cōuenire possent et
cōtractū ēpñionis resolue. **I**git eadē a pñcipio poterāt
h^o in pactū deducere ex omi pñsensu. **Q**uinta ppo
Census siue ille sit in sūma pecunie siue in blado.
siue in aliq re vendibili cōstitutus. siue in possessione
seu hereditate. hq que tñ habet de cēsu siue redditu
sicut noiat licite videt posse emi atqz vendi sub pdis
tione reempñōis aut reuendicōis iusto pñcio mēz
ueniēte. **P**atet hec pposicio p clemētina mōsterioz
de rebz ec. alie vel nō. **I**tē acquiri potest a pñscribi solo
tpis cursu etiā sine titulo tali. scz auq pñary hoim
memoria nō existit de cēsu. c. puenit i glō fortū igit
ex legitia cā ēpñionis a vendicōis a sicut pñs alle
gatū ē leuitici. pñy. **U**bi de mādauit hebre. ne trā
ppetuo venderet sz sub pacto reemēdi. **I**tē oia sbālia
reēpñōis a vendicōis tali cōtractui zueniūt ut pa
tet h^o a patebit. **E**t tal emēs frēs facit suos añ reso
lucōne cōtract⁹. etiā si ultra sortē multa recepiisset

Et dicitur notari constitutum in possessione. Quod si solus census
non relatus ad possessionem aliquam emerit. illicitus esset
tractatus quod fit et ymaginari. et deficeret ibi mere.
Sed faciunt difficultatem doctores quod tunc emit. si censum
pecuniale annale emit. Rursum dicitur quod ius capiendi talem
pecuniam emit et talis pecunia sequitur ipsum ius. Omne autem
quod sequitur ius putatur in sorte. Et licet obligatio re-
uendendi sequitur autem committatur emptori. quod in simpliciter
venditione non fit. tamen quod non est hic pura emptio et absoluta
sed sub condicione et pacto. Ideo non obstat. **D**extera
propterea emptor talis census super hac possessione tenetur
in se recipere periculum illius possessionis. quod prius potest ideo
dico. sterilitate. alluvione. aut latrocinio vel alio modo.
Nam res transiit cum suo onere. et in venditione transfertur
dominium a vendente ad eumentem. Igitur de iure ven-
ditionis est. quod emptor in se suscipit periculum. maxime si
emptor actualiter in se transfert possessionem. seu intrat
ad eam. Etiam si venditor remanet in possessione tamen quod
conductor. adhuc non minus ymmo maior periculum resultat
in emptore. Quis enim non videat quanta iustitia esset con-
victore. si labores. expensas et operas suas impenderet
in possessione percunte et possessione periclitata adhuc cogeretur
emptori censum solvere. neque hec emptor posset
deducere in pactum. cum sit contra iustitiam et contra caritatem
licet forte venditor possit sponte hoc onus in se suscipere
etiam gratis posset dare talem pensionem licet emptor iuste
ratione emptoris non possit recipere. cum iam non esset in re. natura

qđ emisit donec iter i ead possessione tot cēsus reui
rescerēt Absint istiusmōi tract⁹ ab hoīe xpiano q̄
saluari desiderat. ¶ **S**eptia ppō tractus reimpōnis
solū tūc videt esse tolleābil qū obligatō reēpōnis
stat in arbitrio veditois. nō ēptoris hec ppō patet.
Nā si emptor posset cogere veditore sequeŕt gūamen
vendentis qz cogereŕt reemere cū nō posset. forte pēuia
iā exposita. Et ēptor nō potest gūulari de gūamie. cū
emolumētū psequitur leuādo cēsu ānuati et sponte
se submisit vt vellet recipere sorte pūcipalē. non ad
suā sed ad voluntatē vendentis. et liberam dāns fa
cultatē venditori ad rescindendū cōtractū. recepta
sorte integra prius venditori data. Et de hoc solo gau
det venditor. quia ostiū reemendi semp sibi est ap̄tū
Et sic quibbet eorū. et si habet molestiam. habet etiā
etiā p̄solacionem que simul recompēsantur. et ipsi
sponte subiecerūt se istis grauaminibus occasione
utilitatis pprie vel aliene. ¶ **O**ctauo p̄positio. Cō
tractus reimpōnis tūc solum censetur licitus. qū
pro eodē p̄cio pro quo emptus est reuenditur non p
maiori nec p̄ minori. Nā si p̄ maiori cogereŕtur ven
ditor p̄mus reemere suspectū se redderet p̄m⁹ emp
tor. quia pl⁹ recipet sorte pūcipali. etiā ultra cēsum
ānuatim leuatū et sic gūaret reemētē. Nec etiā pro
minori. qz tūc videret esse vsurari⁹ tractus. Nā ipli
cacio qz cēsus p̄ceptus debet cōputari i sorte sicut est
impigneribus. c. Illo vs. de pig. a de ēptis. Ad nēāz

Prīm⁹ mod⁹ ē cōn emptorē. scd⁹ cōtra venditorē
p̄mū. **H**z si idē p̄cū sit nō videt̄ claudicāe nec cōtra
illū nec contra istū. ¶ **N**ona conclusio Per emptorē
adempta libertate venditoris quo minus ad libitū
suum quocūq; tempore posset reemere cēsum. tal
cōtractus censet̄ illicitus ut si emptor dicat ante p̄
ānos p̄pletos nō dō tibi liberā facultatem reemēdi
Nec ego reuēdā tibi cēsum **N**ā ibi venditor quare
et emēs suspect⁹ esset de iniquitate p̄ nōta i. c. **A**d nr̄āz
de cēptis **I**git̄ requirit̄ qd absq; oī t̄pis limitacōe gaude
bz venditor qd possit intrare suā possessionē **E**t hoc ē
de dīna lege i leuitico. et i deut. in pluribus locis.
Ecce hec. 9. p̄pōs. p̄mū m̄ occurrūt p̄sidēde p̄ quēbz
emere et vendē volētē titulo reēmpcōis et vendicōis.
q̄z vtp̄to q̄libz necessaria ē ad rāficādū et p̄uificādū
talē p̄ractū **E**t nescio si aliq̄ eaz omitti potest sine
p̄cō **Q**ue si nō neglecte fuerit i t̄libz p̄tractibz. et si
alibi forte occurrēt. arbitror huāno iudicō passim
t̄lēs p̄tract⁹ nō posse iuridice impugnā. salvo dīno
iudicō de iterioibz speculāte de spe pl⁹ cāpiēdi et aīo
nocendi et fraude p̄mū dāpiēdi seu mutui spōta
nei dādi et cetis t̄libz **B**eauior t̄n via ē p̄m archidi
aconū volēs emē censū t̄lēs sub illa forma qd p̄ se ap
p̄hēdat corpālē possessiōz i q̄ t̄lēs sūt cēsus p̄stituti
et sub p̄prijs aīis. p̄cū et exp̄p̄ q̄cūq; vtaē ea pos
sessiōē i luc⁹ et dāp⁹ **I**lle sāt fr̄cs suos vsq; ad r̄solu
tōz p̄tract⁹ p̄ venditorē p̄ eodē p̄cō. ec̄ si addat̄ h⁹ pactū

sue adicō. q̄ rēditor ī decemū possit hāc possessionē
retinē n̄ fiat ī fraudē vsuāz. Si vero ēptor noluerit
intrare possessionē ī q̄ cēsus sūt cōstituti s̄ rēditor ī ea
manet tūq̄ pductor solues ēptor certū cēsu hīc ēptor
certior ē ī bursa de solucōe pecunie. s̄ si ī cōsciencia
ignoro **P**rim⁹ vero intrauit possessionē corpālē sub
suis laboib⁹ a picul. securior ē ī cōscia s̄ nō ī bursa.
Quōd ut clari⁹ pateat ponat⁹ duos hoēs **A.** habūdātē
ī pecunijs a b. indigētē veniat b. ad **A.** exponēs ei
suā afflictionē p̄t pecunie defectū petat b. ab **A.** mutu
um **A.** p̄tāt b. vbo s̄ mutuū denegat. dicēs se pecu
nia sua carē nō posse rei⁹ dicēt. si visceib⁹ caritatis
se carē affirmat **I**mmemor docēne illi⁹ **I**oh. bap.
Qui h⁹ duas tuicas det nō hñt. **S**ic d̄ pecunia iuxta
altēz **I**oh. **Q**ui hñt s̄bāz h⁹ īndi a vidit frēz suū
necitatē hñt a clausit viscera sua ab eo quō caritas
di maz ī eo. p̄ma **I**o. iij°. **R**eptās b. rñsū negatū
ab a q̄ timet ḡtes pecuniaz mutuae ipi b. cū veritas di
cat mutuū dātes nil ī sperātes b. alias vias aggre
dit ut a p̄posito suo a. mutet. p̄mittit pign⁹ ipi a. rē
steiles a nō frāseās q̄z vsus ē ipāz cōsupcō ut pā
nos. vinū. oleū c̄c. **I**tez a. d̄negat q̄ nō vidz ibi āq̄z
fructū. **I**te p̄mittit b. pign⁹ rē frāseās. s̄ agros. do
mū. p̄dia. **A.** vero diligit q̄dē fructū. s̄ cogitat de vsu
raioz penis si fruct⁹ nō p̄putat ī sorte q̄d ē de iure
pignois deductis expēs **I**deo itēz negat mutuū q̄
res sibi nō sūt frāfere. s̄ magis īpi ignorantia cupit

pecuniā suā q̄ in se ē sterilis fructifera facere. inuenit mo-
dū dicens ipi b. Ecce ego emā a te cōsū p. florenoz in
tuo allobio dās tibi facultatē reemēdi q̄nāqz voluis
p. eodē p̄cio. Aut si forte a. pre pudorē nō audz ipi b.
venalē facē domū aut p̄diū ne notet. Intelligens
b. hoc esse suū itētū expōit rēdiciōi suū agrū aut
villā ipi a. p. certā sūma pecunie **A**udiēs h° a. iam
lectori vultu rēpiciat ipm b. h. ad huc cūctat horrens
sudores. sollicitudines et curas ipi⁹ p̄dij aut agri
subire dicit ipi b. **N**olo intrare possessionem h. tibi
eā remitto ymmo tibi eā loco vt tātū michi de censu
ānuo p̄stes. vidēs b. aliā viā nō sup esse sibi oportē
qz se h̄r pecuniā ānuū tali cōtractui. sicqz talis cō-
tractus ratificatur hoc posito p. exēplo prudēs q̄libz
iudicat. cui⁹ cōdiciō sit melior. emētis seu vendentis
quāq̄ de verborū forma humano iudicio non pote-
rit impugnari **E**mens in stratu suo dormiēdo dicit.
fertqz pecuniā suā fructum. lauando manus suas
et epulando defertur sibi pecuniā census ad domum
omni tpe interim q̄ b. non resoluit cōtractū eā si i
triplo fortē leuauerit. **S**. vero vendens noctes ducat
insomnes gelu et estu vrit. anxietate sollicitudine
sudoribus cotidianis affligitur vt ipi a. responde-
at de censu integro eā si domus aut ager ā p̄diū
p. medietate periclitetur aut pereat **E**xigit a. p̄tinuē
censum suū integrū. eā si fructus eiusdem nullus
fuerit h. vix t̄m inde acquiri potest vt agri coloni ā

expose equisite inde habeat. Indicat quicquid velit quis
inter hos duos conditione. habeat meliorem. cum ut
estimo modernis temporibus tales tractantur septem videmus
fieri et experimur ita continuari sine reclamacione. Nec
latet quid emptores et eorum defensores respondeant
etiam si tripla sorte receperint. Dicunt venditor se sponte
oneri submisit. Ideo non habet conqueri de iniuria cum
nullum patitur in iuriam volens. Ad hoc possit forte quis
respondere. Et solvens usurario usura hoc facit vo
lens. quia se submisit sponte. Et tamen ideo non excusatur
accipiens usura. Sed ad hoc respondet emens. In
usura est mutuum aut pignus. hec realis emptio. Ideo non
ita sequitur fateor non pertere actionem vendenti usuram
pertraementem. quia in forma non est usura. sed videat emens
quod illa excusacio eum apud deum possit releuare. quia
aliud est iudicium diuinum quam humanum. Estimo tamen quod
habundans visceribus pietatis aliter respondet videns augus
tinas venditoris. presentante illa sententia dei. Si unus de
fratribus tuis qui moratur intra portas ciuitatis tue ad paup
tatem venerit. non obdura cor tuum nec retrahes manum
sed apies eam pauperi et dabis mutuum quod eum indiget prosper
eris. Et subdit magis ad propositum minas inuadendo
Cave ne forte subrepat tibi impia cogitacio et dicas
icor de tuo appropinquat septem annorum remissiois et autas
credulos tuos a paupe fratre tuo nolens ei quod postulat com
modum ne clamet contra te ad deum et fiat tibi in peccatum sed da
bis ei nec ages quicquam callide in eius necessitatibus. solum blandum

deut. xv. Que dei amonico utinam ihereret sp i cordi
 bus hoim. Modo dicat emptor d q sup reditoi Nich
 il su e obnoxio q sic pueisti mecu p tato a toto cesu
 Et qd deus loqitur de mutuo prestado hoc huic loqt
 de censu remittendo. Nec forte cosilium censendum
 e s pceptu in tali casu ppter penam cominatam q in
 cosilijs locu no habet. Et hoc respicit tam emptores
 ad reuededu ppetuo q ad vita. Sz emes ad vitam
 censu videt sibi ad huc unu latibulu vacae q se stegi
 sperat videlicet dubiu a iure pmissum allegas duo
 c. de usuris. In citate a c. nauigati ubi de hoc fateor
 q dubiu pabile de duraco vite ementis exausat.
 Vbi no e maior psupcio ad una pte q ad alia. Sz
 glo verbi. Nisi dubiu dicat. In tali dubio pota esset
 abstinedu q qng; aq dicat se dubitare ubi no e dubi
 tadu a eduso. Et tucior uia e eligeda a cogitacones
 hoim oipoteti nequt occultari. Absolute tu poss; ama
 tor veritatis pnucia e maiora viscea pietatis reluce
 re in illo emptoe q relaxat censum in toto vel in pte
 ipsi vendenti intali euentu. q in isto qui exigeret et
 pmus ageret securius. licet scds in iudicio coueniri
 no posset a venditore. pmmo forte reditoi ppletur
 p sententia iudicis soluere cesum. sicut a pmittes sol
 uere usura usuratio pplet p iudice satisfacere spo
 sioni si iurat. licet postea poss; repetere prius soluta
 si no pmisisset non repetere usuram. Audiat et hic
 emes censum ad vitam c. consul de usuris. Vbi dicat

de vendēte carnis pp̄t progatōz solucōis qđ dicit in
fine. h̄mōi hoīes pro intencione lucri quam habent
cū omīs usura et sup̄habundācia phiteat in lege.
iudicādi sunt male agere ⁊ ad ea que accepta sunt
restituenda in iudicō efficacit inducēdi. Et dicit glō.
ter. sup̄ v̄bo male agere nec tāq̄ usurarij sunt pui.
endi. s̄ quo ad deū usurarij videntur. Et sic hic mai
feste habes qđ intencio facit hominē usurariū. Sed
ibi agitur de vendente merces. hic de emente censum
ad vitā. s̄ quo ad intencionē lucri Ibi et hic omīno
sūt parces in culpa. cū deficiat iustum p̄ciū. et intencō
arrupta in verisqz. Opimabile est michi remisse hic
in consideracionem virorum conspiciuorum vtriusqz
iuris exptorū videlicet h̄erici de gandano et henrici
de hassia qui sicut alij plures referūt tales p̄tract⁹
non iustos dixisse. ymmo illicitos pnūctiasse Ipsi
viderint si bene vel male. ego non iudico quemquā
Scio eos me fuisse doctiores. scio qđ et sanctiores.
forte quia cōsiderauerūt multas fraudes talib⁹ int̄.
mixtas et turpia lucra hoīes sectatos fuisse Neqz
homīez debere gratis panē manducare. s̄ i sudore
vultus sui rescī pane suo oportere Neqz ocio et deli
cijs resolui debere. sicut et tales forte videntur ar
bitrantes tales a caritate xpi alienos Tamen qđ
iura canonica manifeste hys nō cōtradiūt Ideo tol
lerātur. etiā vsqz infra dimidiū iusti p̄cij actionem
nō cōpetere ipsi decepto oīra decipiētē Decernētes

etiā fortassis doctores impbātes tales contractus
asiderauerūt q̄ mro suātur ea q̄ parrē deberent ad
validandū illos cōtractus. q̄ licet iurā cānōica for-
liter nō expmūt tñ minime credēdum ē q̄ fouerent
iniquitatem aut aliqua admitterent contra caita-
tem. cum pro caritate sunt seruanda statuta non
valent aut omib⁹ conatibus malignis hoīm ī spē
obuare. cū tales infinitis modis possint cōfingi.

Expmissis liq̄re potest q̄mō cōtract⁹ ep̄cōmis
ad vitā debeat modificari. Nā p̄dicte pp̄os sicut ini-
licitat⁹ tractib⁹ ad reemprōnē pp̄etuis. sic imitant
cōtractibus ad vitā. Hoc attēto q̄ int̄ emētē et wē-
dentē debet suai illa eq̄tas iuris natural⁹ ut ponde-
rata emētis etate. sanitate. infirmitate ⁊ picul⁹ q̄
pūt vitā abbreviare aut plongae. ex opposita pte
scdm hoc p̄ciū iustū moderari ⁊ p̄sari debet qd̄ dat⁹
ab emētē sup̄ certa possessiōe wēdetis ut p̄us patuit
Ita ut nōbilit̄ nō possit discerni q̄s int̄ eos hēat me-
liore p̄dicōz. ⁊ q̄i ponat̄ in euentū ⁊ dubiū q̄s de sor-
te p̄ncipali luctū reportz. Et sic fit uti estimo si emēs
nāq̄ tpe sup̄ueiat q̄ recipiat ultra sortē. nō opellatur
restituē. S; si emēs moriat̄ añq̄ sortē recipiat uēs-
dens nō tenet̄ de sorte p̄cepta facere restitutionem.
Solet tñ a mltis doctorib⁹ iste cōtract⁹ nō appellari
q̄ alter potest alteri⁹ mortē affcāre ā eūso ultra sor-
tē datā appetē. Ille sc; wēdet̄ q̄ ad p̄mū. Iste sc; emēs

quāu ad scdm Tamē huic subuenit p pcy pparati
iustā moderacone fm etate aut infirmitate. cū etiā
emēs tenetur in se recipe piculū rei siue possessionis
sup qua census ē institut⁹ Non em̄ equū ē ut octo-
genai⁹ ⁊ xxx. ānoꝝ hoiēs cetis paib⁹ eūd cēsum p
eos p̄cio emē possint. cū secūd⁹ credit sup victurus
adhuc ad quāqzinta ānos In qbus t̄plū sortis possit
recipe Et p̄m⁹ solū ad huc vir x. ānos victur⁹ nec
medietatē sortis p̄cipal possit leuare si essz ead q̄ti-
tas pcy D; sicut d̄p̄i moderaāda fm auustib⁹ etate
⁊ infirmitatē ad arbitiū bōꝝ viroz neutri pti susp̄ctō
rū. Si vero dicēt forte iuueis possz p̄ueire senē in
moriēdo Ad h⁹ r̄sio Casus i soliti ⁊ fortuiti nō so-
lēt hoiēs modificare s; ea q̄ i pluib⁹ eueniūt Et notū
ē q̄ lic; iuuenes pūt cito mori senes tū ipossibile est
diu viuē Et magis v̄sitatū ē iuueis diuiciu viuē q̄
senes Et h⁹ ab hoib⁹ d; p̄sideāti ex q̄ alia r̄ificacōez
actiū huānoꝝ seu r̄ificacōz q̄ ad p̄ns n̄ possit habē
Alias si egle deberet p̄ciū esse vtriusqz nō aliud asse-
rere possem⁹ q̄ q̄ si iuuenis n̄s parū daret p forte
et defraudaret v̄ditore in forte vltm diuidiū iusti
p̄cy cōi iura tenēt ad supplecōz p̄cy aut ad restitucō-
nē p̄ceptorū Et ex pte senis venditor defraudaret
senem in plus accipiēdo quo ad p̄ciū excedendo
illā equitatē iuris natural. et per psequēs obliga-
ret restituere p̄cepta sup iustū p̄ciū. hec est sentēcia
Richerdi de media villa in suo quodlibet. et aliorū

doctorū scilicet Wilhelmi Et fulat̄ hec posico diuina ut
videtur auctoritate et p̄cepto dei leuitica triagesimo v.
ubi deus p̄cepit filiis israhel dices Qñ v̄edis q̄ppia a
ui tuo l̄ emis aliq̄d ab eo ne d̄stes fr̄ez tuū iuxta
numez ānoꝝ iubeleimes ab eo iuxta supputacoꝝ
fr̄ctūū v̄edet ē. Quāto plures āni t̄māserit p̄ iubile
ū tato c̄scit a p̄ciū et quāto min⁹ t̄pis numeāueis
tāto min⁹ a ep̄cō astabit t̄pus em̄ fr̄ugū v̄endet tibi.
Ecce q̄d i nr̄a materia ep̄cōmis ad vitā vocāt docto
res ānos usq; ad mortē h⁹ de⁹ vocat ānū iubileū
In q̄b⁹ ābob⁹ s̄. variacoꝝ lōgitudis a b̄uitatis t̄pis
debet aut c̄scere aut minui p̄ciū ut eq̄tas illa
non corumpatur licet ibi annus iubilens p̄cesse
rit. hic dies mortis sequatur tamen illa considerā
tio hic videtur habere locum s̄m q̄ fructus plus ul
min⁹ p̄cipi possūt a maiōes vel min⁹es. Et si q̄s huic
vellet cōtradice nō michi cōtradicat s̄ vidat q̄ nō
respōdeat de lege sua a dictis doctoib⁹ q̄rū sn̄ia ego
solū narro nō meā affirmo et videat cōtradices ne
dicet peccatis fouēs t̄lēs cōtract⁹ ad vitā alit̄ q̄ d̄c̄z
ē celebratos q̄ ad cor̄p̄cōz h⁹ eq̄tatis de eq̄li p̄cio iē
ieq̄les p̄sonas q̄ ad ifirmitatē a etatē. q̄s enī data op
tioē iē v̄edēs aliquē c̄sū p̄ eq̄li p̄cō nō m̄lto auidi⁹
v̄ederet senī q̄ iuueni. Qui aut̄ mouz v̄editore ad v̄
d̄d̄ senī iuueni. nisi q̄ cici⁹ se lib̄ar̄z p̄ mortē seīs q̄
p̄ mortē uiueis. idō maieste appar̄z a iequalitas. a
cōistaret senex de magno p̄cio dato cici⁹ moitur⁹ a

letaret iuuenis de eod p̄cio sibi puo uiso. diu uictus
rus. **E**cce itez iequalitatis iudiciū. **E**t licz v̄bis aliē
forte diceret. s̄ de⁹ intuet cor. **N**ō em̄ qd̄ dicit sed qd̄
agat īspiciēdū. **E**t si q̄s diceret. qm̄ō una res i eod lo⁹
a tpe ieq̄li p̄cio vendi possz. **A**d h⁹ nō ē difficile res-
pōdere. **Q**m̄ res nō vendit iuxta dignitatē nālē s̄ fm̄
q̄ veniē possz in usus hoīm. iuxta hoīm estiācōz q̄ i po-
nit reb⁹ p̄ciū. h̄ igit̄ licz ead sit res s̄z idē c̄sus utusq̄
vendit tū qz uni aliē q̄ aliei vit in usum. sem bre-
uior iuueni p̄ductioi tpe. **N**ō ḡ m̄iz qz a p̄ciū uaiet
Nā a h⁹ in dina lege p̄ceptū fuisse sup̄ allegatū ē
Ido a c̄sus p̄petu⁹ cai⁹ vendit q̄ ad reēp̄cōz cū possz
c̄sus ei⁹ dē q̄ntitatis eē. **E**t licz dcm̄ sit qz t̄lēs c̄sus
sit qualificati a modificati p̄dicōib⁹ p̄actis nō posse
iure rephēdi. c̄sula⁹ tū agerēt hy qz vita a cūsa cō-
excellēcior d̄z eē. a eoz vita alyis i exēplū p̄feri d̄z ut
platoz a religiosoz. qz q̄ntū possēt ab hyis c̄sibus
emēd s̄z ad reēp̄cōz a ad vitā abstiēret. **N**isi q̄ui n̄ci-
tate eos p̄pellēt. cū aly multa ut timēdū ē hyis p̄trac-
tib⁹ abutāt. q̄s i h⁹ imitari. dēdet d̄z religiosus a p̄-
lat⁹ reputat. **A**b oī em̄ sp̄e mah p̄cipit aplūs abstiē-
ri. ut s̄z victū q̄rerēt laboē maūū suaz a p̄poz ag⁹
rū cultuā. a d̄ aiāliū nut̄mētis. **H**ec em̄ s̄. phm̄ sunt
diuitie nāles a irrep̄hēribiles. **O**portet ergo prelā-
tos et religiosos honeste ambulare ad eos qui fois
sunt. ut is qui exaduerso est reatur nichil habens
dicere de eis. **N**eqz em̄ legim⁹ famose sc̄itas viros

ac celebres in opinione. talibus cōsib⁹ ihesisse. ut re
censens collatōnes. et vitaspatriū clare potest vidē
Et scū priarche ⁊ pphete legūt de hoēstis vsib⁹ rez
atimēta acquisiuisse ut de ouib⁹ agris aialib⁹ alijs
⁊ piscacōib⁹ scū apli Neq; diffidēdū esset talibus de
sufficiēti paratōe victualū. dina spōsiōe eos assetu
rātē. Primū q̄rite regnū dei et iusticiā ei⁹ et hec oia
adiēt wō. Si em̄ amore dei serui dei abstinerēt ab
illicitis. de⁹ q̄ diues ē i mia oēs i opia supplet. Sed
mi⁹ de dō pfidētes extra ordinarios mōs viuēdi vel
q̄ntadi q̄rūt. iō iusto iudicō qd̄ ipi ad locuplecōrem
vsū dputāt h° eis nesciētib⁹ dispēsāt ad dfectū. sic
scptū ē. Qui pl⁹ collegit n̄ habūdauit ⁊ q̄ mi⁹ n̄ miō
ruit. ¶ Cōclu° fiāl. h° ego igenij iops cū amiclō a
lioꝝ scptōꝝ q̄ occurrē solebāt ⁊ poterāt. p mediā viā
icēdē volēs. ad subueiendū hys ifirmioib⁹ q̄ tlibus
cōsib⁹ ichiātī sūt ut m̄ visū ē scpsi. Alēq; ⁊ meli⁹ sen
ciētib⁹ nō scpsi. nō vit⁹ scpta mea ⁊ pñcia ⁊ absen
cia sub ferula corrigētis caritatū submitte ut a pal
leis purgata ⁊ vtilata puritatis venustiois iduāt
cādore Neq; id molestū seu iniuriosū reputo dūmō
excaritatis fonte pcedat cū q̄libz amator veritatis.
de h° gaudere debeat. si veritatis sponsa splendidius
emitescat. Alioqn̄ se pl⁹ q̄ veritatē. dinoscitur amari
velle. Et ex hoc in via moꝝ errare nō dubitāt. Qd̄
ab omib⁹ auertere dignet̄ qui ē via veritas ⁊ vita
Ihesus xpc p cūcta secula benedictus deus. Amen.

¶ Domit' ca⁹ p' materia p⁹ p⁹ta? s⁹ p⁹ta p' c⁹os doc-
tores. **¶** Casus ē iste. Quedā dom⁹ religiose q⁹z frēs
nō mēdicāt. emerūt pēhoēs ānuas ppetuas. iā p⁹sti-
tutas. et ipis optuās p' sustētiōe frū suoz. de c⁹is
Ciuitatib⁹. Opib⁹. et viciatib⁹ p' q⁹ exposuerūt iustū p'
cū p' estiaōz et cursū locoz illoz i q⁹ emebāt. scz p⁹sol-
uēdo et r. flor. rēditoib⁹ p⁹dās dādo grā; ut ipās pē-
hones p' eod' p⁹co rēmere possēt. Et cū p⁹missi religiofi
vsurā nō exccāt. et i emēdo ut p⁹mittit iustū p⁹cū
p⁹soluerūt. **¶** Queritur an tales p⁹tractus sint hāti.
¶ Credo q⁹ tales p⁹tract⁹ s⁹ hāti. dū tū i emētib⁹ nō
sit itēō vsuraria. h⁹ ē. q⁹ emētes nō itēdāt q⁹ rēdetes
redimāt. ut sic pecunias suas tēant. et ultra sortē
ēddit⁹ medij t⁹pis tēpiāt. s⁹ tal' i tēō vsuāria tollit
si emētes simpliciter mallet talē p⁹tractū facē sine p⁹di-
cōe q⁹ cū t⁹li p⁹dicōe redimendi.

¶ Cardinalis Cameracēf.

¶ Teneo idē Ego Jo. d. Gersonno. Cācellai⁹ pai-
sienf. Si iste pēhoēs essēt p⁹g⁹stitute ut q⁹ ciuitas
coegit ciues ad mutuādū ciuitati. et q⁹ ciuitas non
potest solue capitale. cōstituit mutuātib⁹ cū ēdditū
puta quinqz pro centenatio. q⁹ ānuatim soluit quo
usque redētur capitale. tunc non est proprie mu-
tuum. Ex quo mutuantiū non competit actō con-
tra ciuitatem ad reddendum capitale. quia non
est consuetum. nec de facto redditur ius in talibus
Ut sit venecys florentis et Januens et hoc videt

14
licitū q̄ vt dixi nō ē p̄pe mutuū. s̄ est cōtract⁹ emp-
tōnis. q̄ iste q̄ dat pecūiaz videt̄ emē cēsū ānuum. et
tales p̄siones iā cōstitutas. licite potest quis emere
vt etiā ob̄suat̄ in dictis locis. Si aut̄ aliq̄s non co-
act⁹ dat aly itā pecūie q̄ritatē. puta. xx. et ille cōstituit
se cēsuariū desoluciōe. vni⁹ ānuatū donec reddat. xx.
tūc hoc videt̄ illicitū vt dicit Inno. d̄ vsuis ieiunata
tū non ē usura ex q̄ non ē mutuū. q̄ sc̄z ille q̄ dedit
nō pōtest repetē capitlē licz debitor possit se libeāre
reddēdo capitlē. et intelligēdo q̄ reddidit iste cōmuni
estimacōe nō excedit edditū q̄z h̄ret. si p̄dia emissz
ar. de vsu. cōsuluit et talis p̄tractus possit excusari in
religiōs. si esset cōsuetus in loco. Et ipis religiōs nō
erat facile eque bñ cōseruare vitā solitaria in emendo
p̄dia sicut emēdo p̄siones p̄dictas.

¶ Cardinal florenf.

In xpi noīe amē. breui⁹ vi⁹ q̄ cōtract⁹ sit licit⁹ ex
q̄ p̄suppoit̄ p̄sioēs ante cōstitutas. iuxta plā no. per
Inno. hosti. et alios i c. i. citate de vsuis. vbi aut̄ p̄si-
o de nouo p̄ istū cōtractū foret ip̄sita cōsuluit doc. ibi
a tlib⁹ p̄tractab⁹ abstinēi. si g⁹ fuerūt aī cōstitute.
licit⁹ ē cōtract⁹ p̄m om̄is maxie iusto p̄cio intueiēt̄
p̄m q̄ etiā p̄suppoit̄. pactū nec obstat pactū de re v̄
dēdo. ac. q̄ illud solū nō fāt cōtractū illicitū. sed cū
alijs iudicijs. fāt p̄sui cōtractū vsuariū. vt si d̄bitor
petissz mutuū. creditor i fraude vsuāz. t̄l̄z p̄tractū
iiret. iuxta matiaz. C. ad nr̄z d̄ ep̄. et v̄. solū at̄ p̄m

de reuendendo nō sufficit ad illā p̄sumptiōē. p̄ptim
ubi emptor nō cōsueuit feneārī et mēueit iustū p̄ciū
ymmo pl⁹ voluit Ia. de are. ut hēt p̄ eū et Cy. in l.
iij. C. pl⁹ vale q̄ agit cū in usurario h⁹ pactū nō suf-
ficerz solū. de q̄ etiā hēt p̄ Jo. an. i. c. Illo nos de pig.
h̄ quit q̄ sit de illo i p̄ciū cū solū agat de scia nō de
p̄sūptione utrū sit factū ifraude vel nō. nō indigem⁹
recurrē ad p̄ieturas h̄ ad ipāz vitatē. videāt ergo
emptores an p̄m cōsciāz fuit fraus vel non et hoc
sufficit eis q̄ de iure nō est dubiū.

C. Aeditinus de nouari.

Ego Nicolaus de vordis vtriusq; iuris doctōr p̄dic-
tū tractū affirmo et astantē dico fore licitū et honestū
tū d iure Can. q̄ **Ciui.** p̄ptea p̄pria manū me sub-
scripsi.

Itē q̄ dictus tractus sit licitus et honest⁹ appbāt
ri. doctōes et h̄nati. in diūf facultatib⁹ scz In theolo-
gia. iure canoico et ciuili. p̄prie manus subscrip̄tiōe
et p̄prij sigilli appensione. et.

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

